

การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)*
GROUP MANAGEMENT UNDER THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY:
A CASE STUDY OF THE HERBAL HOUSE OF KIRIWONG COMMUNITY ENTERPRISE
GROUP (TIE-DYED FABRIC WITH COLOR FROM MANGOSTEEN PEELS)

ศิริวรรณ แสงอรุณ

Siriwan Sangarun

ณัฐกานต์ จำรัสกาญจน์

Nattakarn Chamraskan

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

ศักดิ์ดา หารเทศ

Sakda Hanthet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: sakda.han@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ประกอบด้วย แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่ามี 4 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นตอนการก่อตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 1.2) ขั้นตอนการรวมตัวกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 1.3) ขั้นตอนการผลิตสินค้าภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) และ 1.4) ด้านขั้นตอนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 2) สภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) ดังนี้ 2.1) ปัญหาการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 2.2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) และ 2.4) ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) 3) การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 3.1) ความพอประมาณ 3.2) ความมีเหตุผล 3.3) การมีภูมิคุ้มกัน 3.4) การมีความรู้ และ 3.5) การมีคุณธรรม

คำสำคัญ: กลุ่มวิสาหกิจชุมชน, บ้านสมุนไพรศิริวง, ผ้ามัดย้อม

Abstract

The objectives of this research article aimed to study the development of the community enterprise group, to study the problems in the community enterprise group, and to study group management under the Philosophy of Sufficiency Economy. The research used a qualitative research method. Data were collected by conducting interviews with seven key informants by using interview tools consisting of observation recording form, questionnaires, and an audio recorder. The results of the research found that 1) The development of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels) consisted of four stages: 1.1) The formation stage of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels); 1.2) The process of recruiting members into the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels); 1.3) Product production process within the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels); 1.4) Management process of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels). 2) Problems in the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels) as follows: 2.1) Production problems of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels); 2.2) Packaging problems in Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels); 2.3) Marketing problems of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie dyed fabric from mangosteen peels); 2.4) Management problems of the Herbal House of Kiriwong Community Enterprise Group (Tie-dyed fabric with color from mangosteen peels). 3) Group management under the Philosophy of Sufficiency Economy indicated as follows: 3.1) Moderation; 3.2) Reasonableness; 3.3) Self-Immunity; 3.4) Knowledge; 3.5) Morality.

Keywords: Community Enterprise Group, Herbal House of Kiriwong, Tie-dyed Fabric

บทนำ

ชุมชนบ้านคีรีวงมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมหลากหลายกิจกรรม เช่น กลุ่มทำผ้า มัดย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มสมุนไพร เป็นต้น ในการดำเนินงานได้มีการจัดการใน รูปแบบของคณะกรรมการ มีการกำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่มอย่างชัดเจน มีการปรึกษาหารือประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้กลุ่มมีความเหนียวแน่นมั่นคง กลุ่มเกิดความรักใคร่สามัคคี ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน กิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละประเภท กลุ่มองค์กรจะเน้นผลผลิตที่ได้จากวัตถุดิบในชุมชนเป็นหลัก ด้วยวิถีชีวิตของชุมชนคีรีวงจะมีความสัมพันธ์กับป่าและสิ่งแวดล้อมที่ส่งสมมายาวนาน เช่น บรรพบุรุษมีการทำสวนสมรม มีการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ โดยชุมชนจากทรัพยากรที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์เหล่านี้ชุมชนคิดว่าควรจะได้มีการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลุ่มหัตถกรรมจักสานกลุ่มมาใช้แปรรูปเป็นตะกร้า กระเป๋า กระจาด เป็นต้น กลุ่มมัดย้อมสีธรรมชาติ นำใบไม้ เปลือกไม้แก่นไม้ มาใช้ในการย้อมสีผ้า กลุ่มสมุนไพร นำเปลือกมังคุดมาทำสบู่ สมุนไพรเปลือก มังคุด เป็นต้นการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมา มีการกล่าวขานเป็นที่ยอมรับของชาวคีรีวงและผู้มาเยี่ยมเยือนผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏจำนวนไม่น้อยเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดจากบรรพบุรุษจนถึงรุ่นลูกหลาน เช่น การ จักสานโต๊ะ มาหาบผลไม้ลงจาก ภูเขา การทำหมา

ต่อมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ อาหาร ขนมการนำ กะลามาพรวมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้สมัยใหม่ เช่น กระดุม สร้อยคอ เข็มขัดกระเป่า ต่างหู โคม ไฟ สามารถจำหน่ายได้แพร่หลาย ผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏเหล่านี้เกิดจากการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างอำเภอ ชุมชนศรีวังสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ในการดำเนินชีวิตให้รักบ้านเกิด รักท้องถิ่น รักการให้บริการในการดำเนินกิจการบน พื้นฐานความคิดว่า “ทำโดย ชุมชน ของชุมชน เพื่อ ชุมชน” กลุ่มบ้านสมุนไพร เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีการนำสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน มาทำเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติชนิดต่าง ๆ เช่น สบู่มั่งคุด สบู่สั้มแขก เทียนตะไคร้หอม เครื่องแกงใต้ ฯลฯ กลุ่มสมุนไพรมีรูปแบบการดำเนินงานที่มีการติดต่อร้านค้า ภายนอกและทำการตลาดเอง ทำให้อัตราการขายส่ง ผลิตภัณฑ์มีมากกว่ากลุ่มองค์กรอื่น ๆ (จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์, 2561)

ผู้นำชุมชนของหมู่บ้านศรีวัง มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยการความร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน และศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ ในหมู่บ้านศรีวังให้สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้และเพื่อให้คน ในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เริ่มต้นกลุ่มชาวบ้านที่ปลูกสมุนไพร แพทย์แผนไทย มีแนวคิดพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง โดยเริ่มจากฐานของครอบครัว ให้ทุกครอบครัวมีความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรม ประเพณี โดยมีการดำเนินการแรก คือ เอาวัตถุดิบทางการเกษตรที่ทิ้งเปล่า มาสร้างมูลค่า นั่นคือ การแปรรูปเปลือกมังคุด เป็นสบู่ แชมพู สมุนไพรเปลือกมังคุด สั้มแขกและสมุนไพรส่วนอื่น ๆ ที่สามารถนำมาสร้างรายได้ (บุญโชติ เกตุแก้ว , 2556)

จากความเป็นมา และความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะทำการศึกษเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด) เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการเกิดกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ สภาพปัญหาของ กลุ่มศูนย์ การเรียนรู้ และการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด)
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด)
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชน บ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ด้านขอบเขต

1. ด้านประชากร (Population) การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขอบเขตประชากร จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง 1 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก เขามีความรู้ การทำผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด

1.2 ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวน 3 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนในกลุ่ม

1.3 กลุ่มสมาชิกบ้านสมุนไพร มีจำนวน 3 คน เลือกเจาะจงเนื่องจาก มีความรู้การทำ ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด และมีการถ่ายทอดความรู้ที่เรียนให้กับผู้ที่มีความสนใจต่อบาดิทดต่อเนื่องมากกว่า 2 ปี และยินดีให้ข้อมูล

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายรูปในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการณ์ตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัยพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไทรเพหาญ

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาลักษณะถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ภาพที่ 1 อุปกรณ์การทำผ้าผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มอาชีพเพื่อธุรกิจชุมชน

1.1 ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนก่อตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่ นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่เห็นว่าการก่อตั้งกลุ่มในชุมชน และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537 ได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้ อยากหาอะไรทำเพื่อเสริมรายได้ในครอบครัวและใน ชุมชนมีสมุนไพรที่ใช้ในการทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุดอยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

1.2 ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติหลังจากที่พูดคุยร่วมกัน จึงได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม ในปี 2542 แล้วมีการวางแผน วางกฎระเบียบ และวางแผนงานในการทำงานของกลุ่ม รวมกลุ่มกันโดยวางแผนงานการทำงานแยกตามหน้าที่การปฏิบัติงาน

1.3 ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนการขยายตัวเมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด ได้รับการตอบรับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยมีการผลิตเพิ่มขึ้น มีลูกค้ามาซื้อในจำนวนที่มากขึ้นและมีการส่งขายในพื้นที่ต่างจังหวัด ทางกลุ่มจึงมีการผลิตที่มากขึ้นในแต่ละอาทิตย์เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า

ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)

“กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีการก่อตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่ว่าการก่อตั้งกลุ่มในชุมชนโดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนไม่มีความยั่งยืนจึงมีการพูดคุยถึง การก่อตั้งกลุ่ม และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537”

“เกิดจากลูก ๆ มาพูดคุยกันถึงปัญหาเศรษฐกิจในตอนนั้นที่รายได้ไม่เพียงพอ เพราะมีอาชีพทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียว แต่รายได้นั้นต่ำลงทำให้รายได้ไม่พอใช้ในครอบครัว”

“ได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้อยากมีหาอะไรทำเพื่อเสริมรายได้ในครอบครัว”

“ในปี 2558 ครอบครัวประสบปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวได้พูดคุยถึงปัญหาเกี่ยวกับรายได้นั้นต่ำลง จะทำให้อย่างไรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อยากมีอาชีพเสริมจะทำอะไรดี”

สรุปได้ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า การจัดตั้งกลุ่มสตรีเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จากปัญหารายได้นั้นต่ำลงทำให้รายได้ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต อยากมีอาชีพเสริม มาช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวจึงคิดทำน้ำมันใบบัวบกขึ้นมา เนื่องจากมีความรู้ และมีวัตถุดิบพร้อม

ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศรีวัง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)

“หลังจากที่พูดคุยร่วมกัน จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มในปี 2558 แล้ว กลุ่มได้พูดคุยตกลงกันว่าต้องมีการวางแผนวางกฎระเบียบ และวางแผนงานในการทำงานของกลุ่ม”

“หลังจากที่ได้พูดคุยกันแล้ว ลูก ๆ จึงรวมตัวกันตั้งกลุ่มสตรีบ้านไพรเพหาญ”

“รวมกลุ่มกันทำ โดยวางแผนงานการทำงาน แยกตามหน้าที่การปฏิบัติงาน โดยตนได้รับหน้าที่เป็นเหรัญญิกของกลุ่ม ทำบัญชีรายรับรายจ่าย”

ขั้นตอนการขยายตัว

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

“เมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุดได้รับการตอบ รับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยเพิ่มการผลิตเพิ่มขึ้น เมื่อกลุ่มมีการเจริญเติบโตจึงมีการขยายการผลิตของกลุ่ม โดย การรับซื้อวัตถุดิบเพิ่มจากภายในและภายนอกชุมชน”

“ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด ขายได้ มีลูกค้ามาซื้อในจำนวนที่มากขึ้น และมีการส่งขายในพื้นที่ต่างจังหวัด จึงได้มีการเพิ่มการผลิตให้ มากขึ้น”

“ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด มีกลุ่มลูกค้าที่มากขึ้นและมีการส่งขายใน พื้นที่ต่างจังหวัดทางกลุ่มจึงมีการผลิตที่มากขึ้นในแต่ละ อาทิตย์เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า”

สรุปได้ขึ้นการขยายตัว พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (กลุ่มผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) มีขึ้นการขยายตัวเมื่อรวมกลุ่มแล้ว เริ่มทำผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด ได้รับการตอบรับจากลูกค้า จึงได้มีการขยายตัว โดยเพิ่มการผลิตเพิ่มขึ้น มีลูกค้ามาซื้อในจำนวนที่มากขึ้น และมีการส่งขายในพื้นที่ ต่างจังหวัดทางกลุ่มจึงมีการผลิตที่มากขึ้นในแต่ละอาทิตย์เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้า

2. สภาพปัญหาของกลุ่มการบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด)

2.1 สภาพปัญหาการผลิต พบว่า ไม่มีปัญหาการผลิตผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด

2.2 สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์ พบว่า ไม่มีปัญหา เพราะว่า ลูกค้าจะบอกเราว่าต้องปรับเปลี่ยนนี้ ตามลูกค้าบอก

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า ไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะว่า เราขายทางออนไลน์ และหน้าร้านด้วย ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตลาด

สภาพปัญหาการผลิต

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาของกลุ่ม พบว่า ไม่มีปัญหาการผลิตผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด

สภาพปัญหาในการบรรจุภัณฑ์

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาบรรจุภัณฑ์ ไม่มีปัญหา เพราะว่า ลูกค้าจะบอกเราว่าต้องปรับเปลี่ยนนี้ ตามลูกค้าบอก

สภาพปัญหาด้านการตลาด

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ้ามัดย้อมจากเปลือกมังคุด) พบว่า

สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า ไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะว่า เราขายทางออนไลน์ และหน้าร้านด้วย ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตลาด

3. การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม

3.1 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความพอประมาณ

3.2 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยความมีเหตุผล

3.3 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีภูมิคุ้มกัน

3.4 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีความรู้

3.5 การบริหารจัดการกลุ่มด้วยการมีคุณธรรม

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) 1) ขั้นตอนตัวของกลุ่ม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (กลุ่มผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่ นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่เห็นว่าการก่อตั้งกลุ่ม ในชุมชน และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537 ต่อได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้ อยากมีหา อะไรทำเพื่อเสริมรายได้ในครอบครัวและในชุมชนมีสมุนไพรที่ใช้ในการทำผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด อยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

อภิปรายผล

พัฒนาการการเกิดกลุ่ม 1) ขั้นตอนตัวของกลุ่มพบว่า ศูนย์การเรียนรู้บ้านสมุนไพรบ้านศิริวง (กลุ่มผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) มีขั้นตอนตัวของกลุ่มเริ่มจากการที่ นายสนธยา ชำนะ เป็นผู้นำกลุ่มโดยมีแนวคิดที่เห็นว่าการก่อตั้งกลุ่ม ในชุมชน และก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2537 ต่อได้มีการพูดคุยถึงปัญหาเงินในครอบครัวไม่พอใช้ อยากมีอะไรทำ เพื่อเสริมรายได้ในครอบครัวและในชุมชนมีสมุนไพรที่ใช้ในการทำผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด อยู่จำนวนมาก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ เรื่อง กระบวนการและ เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา กล่าวว่าขั้นตอนตัวของกลุ่มที่เกิดจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนกระทั่งกลายเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้ตระหนักสิ่งที่เผชิญอยู่ เกิดแกนนำในการประสานความสนใจร่วมในการรวมกลุ่ม (ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์, 2542) พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ ทวี วัชรเกียรติศักดิ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์ การพัฒนาชนบท กล่าวว่า ประสพการณ์จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในงานพัฒนา (SFPP) พบว่า กระบวนการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยนั้น ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมกลุ่ม (Pre Group Stage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรตำบลเข้าไปสร้าง ความคุ้นเคย การยอมรับ และความไว้วางใจ จากชุมชน (ทวี วัชรเกียรติศักดิ์, 2554) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ เรื่อง การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพในชุมชนผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ: กรณีศึกษากลุ่มผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด ตำบลบ้านเกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง พบว่า หลังจากที่ชุมชนบ้านเกาะมุกด์ได้รับความเสียหายจากคลื่นยักษ์ สึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 และชุมชนได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการช่วยเหลือให้ตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เสริม เนื่องจากรายได้จากการประมงซึ่งเป็นอาชีพหลัก ลดน้อยลง ปัจจัยภายในที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของกลุ่ม ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มนั้นเกิดจาก ความต้องการของสมาชิกกลุ่มที่ต้องการ มีรายได้เสริม และได้ลดจากการประสบภัยสึนามิ เนื่องจากได้พบปะกันเมื่อมีการรวมกลุ่ม

สภาพปัญหาของกลุ่ม 1) ปัญหาการผลิต พบว่า ไม่มีปัญหาการผลิตผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด อภิปรายผลได้ว่าปัญหาในด้านการผลิตเนื่องจากไม่มีปัญหาการผลิตผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด 2) สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า สภาพปัญหาบรรจุภัณฑ์ไม่มีปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์ ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุดเพราะว่า ลูกค้าบอกเราว่าต้องปรับแบบนี้ ตามลูกค้าบอกอภิปรายผลได้ว่าปัญหาในบรรจุภัณฑ์ไม่มีปัญหา ด้านบรรจุภัณฑ์ ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด 3) สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า สภาพปัญหาด้านการตลาดไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะเราขายทางออนไลน์และหน้าร้านด้วย ทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตลาดมือเดืออยู่ตลอดอภิปรายผลได้ว่าปัญหาในการตลาดไม่มีปัญหาด้านการตลาด เพราะว่ามีมือเดืออยู่ตลอดในเพจหน้าร้าน (จุลศักดิ์ ชาญณรงค์, 2546)

การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่ม การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรศิริวง (ผ่านด้อยจากเปลือกมังคุด) มีดังนี้ จาตุรงค์ พลเดช ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศึกษากรณี วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครพนม และจังหวัดสกลนคร การศึกษารั้วนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงรูปแบบการจัดตั้ง การบริหารจัดการ และความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงผลสำเร็จ

ของวิสาหกิจชุมชนที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการดำเนินงาน และเสนอแนะแนวทาง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีขอบเขตของการวิจัย ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านจากการศึกษาจากแหล่งความรู้ทั่วไป การสัมภาษณ์เชิงลึก จะดำเนินการเฉพาะในพื้นที่ของจังหวัดนครพนม สกลนคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้จากการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ผลการวิจัย ในเรื่องแนวคิด ทฤษฎีของปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการรวบรวมข้อมูลแนวคิดปราชญ์ชาวบ้าน สามารถนำมาจัดเป็นกลุ่มได้ 5 เรื่อง และสามารถนำมาเป็นแนวทางที่จะพัฒนาให้วิสาหกิจชุมชนเกิดความยั่งยืนได้ การวิสาหกิจชุมชน สามารถนำหลักพื้นฐานการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ มาพิจารณากับข้อมูลของวิสาหกิจชุมชน เพื่อประเมินความพร้อมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ในเรื่องของผลสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานได้นำปัจจัยทั้ง 10 ด้าน ที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน มาเป็นปัจจัยที่ใช้วิเคราะห์พิจารณา ซึ่งพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปัจจัยทั้ง 10 ด้าน ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ความเข้าใจถึงวิสาหกิจชุมชน ว่ามีการดำเนินการที่คล้ายกับการทำธุรกิจ และรูปแบบของวิสาหกิจ (จาตุรงค์ พลเดช, 2547)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 การบริหารจัดการผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมนไพรศรีวัง (ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุดได้ สามารถนำเอากกระบวนการไปใช้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทภูมิปัญญาชาวบ้านได้ สามารถเป็นแนวทางทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด ข้อเสนอแนะ

- 1) นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม
- 2) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ่านด้อย้อมจากเปลือกมังคุด โดยเน้นการใช้เทคนิคการย้อมแบบธรรมชาติ

และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทรัพยากรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด 4) จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมการย้อมผ้าจากเปลือกมังคุด เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะให้แก่ชุมชนและผู้สนใจทั่วไป เพื่อสร้างรายได้และสร้างอาชีพที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์. (2561). อิทธิพลของระบบการจัดการ กลยุทธ์การตลาด และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนสินค้าหัตถกรรมในเขตภาคกลางของประเทศไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ, 5(2), 33-50.
- จาตุรงค์ พลเดช. (2547). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. วารสารส่งเสริมการเกษตร, 36(1), 14-16.
- จุลศักดิ์ ชาญณรงค์. (2546). ธุรกิจชุมชน: ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่. วารสารสุทธิปริทัศน์, 17(1), 80-86.
- ทวี วัชรเกียรติศักดิ์. (2554). การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ, 5(1), 43-54.
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2542). การไม่ยอมรับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิตของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการของจังหวัดเชียงใหม่. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3(2), 112-131.
- บุญโชติ เกตุแก้ว. (2556). คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรฝ่ายช่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, 6(2), 93-105.